

Sygn. akt I.C 155/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	SSO Aneta Ineza Sztukowska
Protokolant	st. sekr. sądowy Agnieszka Pietuszko

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2017 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. W.

przeciwko Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji

o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia, ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia

I. Uchyła uchwałę Walnego Zgromadzenia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji nr (...) z dnia 04 lutego 2017 r.

II. Zasądza od pozwanej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji na rzecz powoda P. W. kwotę 577,00 zł (słownie: pięćset siedemdziesiąt siedem złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Aneta Ineza Sztukowska

Sygn. akt I. C. 155/17

UZASADNIENIE

Powód P. W. wystąpił przeciwko Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji z pozwem o uchylenie uchwały nr (...) podjętej przez Walne Zgromadzenie tejże Spółdzielni w dniu 4 lutego 2017 r., mocą której zawieszono w stosunku do powoda wypłatę zaliczki z podziału środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży majątku Spółdzielni podczas likwidacji. Ewentualnie, powód domagał się stwierdzenia nieważności ww. uchwały. Powód wnosił też o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że ostatnie Walne Zgromadzenie Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji odbyło się dnia 4 lutego 2017 r. W tym dniu podjęto również uchwałę nr (...), mocą której zawieszono w stosunku do powoda wypłatę zaliczki z podziału środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży majątku Spółdzielni podczas likwidacji. W uchwale tej przywołano przy tym okoliczność, iż przeciwko powodowi toczy się przed Sądem Rejonowym w Augustowie Zamiejscowym VI Wydziałem Karnym w S. postępowanie karne dotyczące nieprawidłowości związanych z rozliczeniami majątkowymi z tytułu powierzonego mienia Spółdzielni, w okresie przed likwidacją tejże Spółdzielni. W uchwale tej wskazano też, że zawieszenie wypłaty zaliczki ma trwać do czasu uprawomocnienia się wyroku w ww. sprawie karnej i ponownego rozpatrzenia wraz z podjęciem nowej

uchwały tytułem zabezpieczenia pokrycia roszczeń Spółdzielni. Powód wskazał, iż uchwały zaskarżonej pozwem nie jest w stanie zaakceptować jako że we wskazanym powyżej postępowaniu karnym zostało wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym już w 2012 r. Zgodnie treścią tego postanowienia zabezpieczono na mieniu powoda jako podejrzanego grożący mu obowiązek naprawienia szkody, koszty i opłaty sądowe poprzez zajęcie ruchomości w postaci ciągnika rolniczego marki V. (...) o nr rej. (...) rok prod. 2010 o wartości 220.000 zł. Powód podkreślił też, że w toczącym się przeciwko niemu postępowaniu karnym postawiono mu zarzut przywłaszczenia powierzonego mienia na łączną kwotę 70.446,45 zł, co oznacza, że udzielone w postępowaniu karnym zabezpieczenie majątkowe znacznie przekracza ewentualne roszczenia pozwanej Spółdzielni jak również jest wystarczające dla pokrycia kosztów i innych opłat sądowych.

W odpowiedzi na pozew, pozwana Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w P. w likwidacji domagała się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Argumentując swoje stanowisko w sprawie, pozwana podniosła, że zaskarżona uchwała nie ma na celu pokrzywdzenia powoda będącego członkiem pozwanej Spółdzielni albowiem w żaden sposób nie pozbawia go prawa do zaliczki, a jedynie odracza w czasie jej wypłatę. Pozwana podkreśliła, że przyczyną podjęcia tej uchwały była konieczność zabezpieczenia roszczeń przysługujących Spółdzielni względem powoda z tytułu powierzonego mu mienia Spółdzielni w okresie, kiedy pełnił funkcję prezesa zarządu tejże Spółdzielni. Pozwana zaakcentowała też, że zabezpieczenie roszczeń dokonane w postępowaniu karnym nie jest wystarczające. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie karnej prowadzonej przeciwko powodowi wskazuje bowiem, że roszczenia pozwanej Spółdzielni względem powoda znacznie przekraczają wartość zajętego w tejże sprawie ciągnika rolniczego i to nie tylko aktualną ale nawet z daty dokonywania zabezpieczenia.

Sąd ustalił, co następuje:

Dnia 30 czerwca 2010 r. Walne Zgromadzenie Członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. podjęło uchwałę w sprawie likwidacji tejże Spółdzielni (dowód: protokół Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni z dnia 11 czerwca 2010 r. k. 65-73 akt sprawy I. C. 330/10 Sądu Okręgowego w Suwałkach, uchwała w przedmiocie likwidacji Spółdzielni k. 74 akt sprawy I. C. 330/10 Sądu Okręgowego w Suwałkach).

Przed postawieniem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w stan likwidacji P. W. pełnił funkcję jej prezesa (bezsporne). Od 2012 roku przeciwko P. W. toczy się postępowanie karne o czyn z art. 284 § 2 k.k. W postępowaniu tym zarzuca się mu popełnienie szeregu przestępstw polegających na przywłaszczeniu mienia na szkodę Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P.. W toku tego postępowania, postanowieniem z dnia 20 czerwca 2012 r. Prokurator Rejonowy w Sejnach zabezpieczył na mieniu P. W. grożący mu obowiązek naprawienia szkody, koszty i opłaty sądowe poprzez zajęcie ruchomości w postaci ciągnika rolniczego marki V. (...) o nr rej. (...) rok produkcji 2010 o wartości 220.000 zł, nr identyfikacyjny (...) wraz z dowodem rejestracyjnym o nr blankietu DR (...) i dwoma kluczami do tego ciągnika (dowód: postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym w sprawie (...) k. 8-10). W toku tego postępowania dopuszczono również kilka dowodów z opinii biegłych sądowych z zakresu rolnictwa i księgowości celem określenia wysokości zobowiązań/ wierzytelności Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji wobec P. W.. W postępowaniu tym do chwili obecnej nie zapadł jeszcze prawomocny wyrok. Sprawa znajduje się na etapie postępowania przed Sądem I instancji (dowód: kopia wyroku z dnia 6 marca 2014 r. wraz z uzasadnieniem – k. 35-42, kopia opinii k. 67-111, 112-153).

Pomiędzy P. W. a Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną w P. w likwidacji toczy i toczyło się szereg postępowań cywilnych: o zapłatę oraz o uchylenie uchwał powziętych przez Walne Zgromadzenie ww. Spółdzielni (dowód: akta sprawy I. C. 21/12 Sądu Okręgowego w Suwałkach, I. C. 300/15 Sądu Okręgowego w Suwałkach, I. C. 1088/15 Sądu Okręgowego w Suwałkach, I. C. 848/15 Sądu Okręgowego w Suwałkach).

Dnia 23 listopada 2015 r. Walne Zgromadzenie Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji podjęło uchwałę nr (...) w sprawie zasad podziału pozostałego majątku Spółdzielni między członków, określając w niej proporcjonalny

podział pozostałego majątku na następujących członków Spółdzielni (obecnych i byłych): P. W., P. M., S. W., J. J., P. S.. (dowody: uchwała nr (...) – k. 159; załącznik nr (...)– k. 160). Uchwała ta została zaskarżona przez P. W. do Sądu. Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 06 czerwca 2016 r. w sprawie I. C. 1088/15 żądanie pozwu zostało jednak oddalone (dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 06 czerwca 2016 r. k. 65 akt sprawy I. C. 1088/15 Sądu Okręgowego w Suwałkach, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie I. ACa. 662/16 k. 93 akt sprawy I. C. 1088/15 Sądu Okręgowego w Suwałkach). Również dnia 23 listopada 2015 r. Walne Zgromadzenie Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji podjęło uchwałę nr (...) w sprawie wypłat zaliczek na rzecz członków Spółdzielni na poczet podziału pozostałego majątku, postanawiając w niej, że kwota 325.000,00 zł zostanie przeznaczona na wypłatę zaliczek dla członków Spółdzielni oraz spadkobierców na poczet podziału pozostałego po likwidacji majątku z uwzględnieniem zasad podziału wynikających z uchwały nr (...) (dowód: uchwała nr (...) – k. 158). Uchwała ta nie została zaskarżona (bezsporne).

Dnia 4 lutego 2017 r. Walne Zgromadzenie Członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji – w związku z toczącym się postępowaniem karnym w Sądzie Rejonowym w Augustowie w sprawie sygn. akt: VI K 54/14, z oskarżenia Prokuratury Rejonowej w Sejnach w sprawach nieprawidłowości związanych z rozliczeniami majątkowymi z tytułu powierzonego mienia Spółdzielni w okresie przed likwidacją tejże Spółdzielni – postanowiło zawiesić wypłatę zaliczki z podziału środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży majątku Spółdzielni podczas likwidacji P. W. do czasu wydania przez Sąd prawomocnego wyroku i ponownego rozpatrzenia wraz z podjęciem nowej uchwały tytułem zabezpieczenia pokrycia roszczeń Spółdzielni (dowód: uchwała nr (...) k. 7). Kwota zaliczki przypadająca do wypłaty P. W. przechowywana jest na rachunku bankowych Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji. Nie jest w żaden sposób oprocentowana (bezsporne w świetle wyjaśnień likwidatora pozwanej Spółdzielni złożonych na rozprawie w dniu 26.06.2017 r. k. 166v, nie kwestionowanych przez stronę powodową).

Obecnie na portalu internetowym (<http://www.agriaffaires.pl>) ciągnik rolniczy marki V. (...) –porównywalny do ciągnika, który został objęty zabezpieczeniem w postanowieniu Prokuratora Rejonowego w Sejnach z dnia 20 czerwca 2012 r. wyceniany jest przez ogłoszeniodawców na kwoty od kwoty 105.875 zł netto do kwoty 165.165 zł netto (dowód: wydruki ofert – k. 46-51).

P. W. jest właścicielem gospodarstwa rolnego obejmującego ok. 35 ha ziemi, budynki, inwentarz żywy (ok. 20 sztuk bydła i 20 sztuk świń) oraz maszyny rolnicze (w tym 3 ciągniki i kombajn). Utrzymuje się z rolnictwa. Rocznie, tytułem dopłat unijnych do produkcji rolnej, otrzymuje kwotę ok. 30.000,00 zł (bezsporne w świetle wyjaśnień powoda złożonych na rozprawie w dniu 26.06.2017 r. k. 167, niekwestionowanych przez pozwanego).

Sąd zważył, co następuje:

W sprawie niniejszej powód domagał się uchylenia uchwały podjętej na Walnym Zgromadzeniu Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji w dniu 4 lutego 2017 r., tj. uchwały w sprawie zawieszenia wypłaty P. W. jako członkowi Spółdzielni zaliczki z podziału środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży majątku Spółdzielni podczas likwidacji. Pod rozważę Sądu poddano również roszczenie ewentualne, na wypadek nieuwzględnienia powództwa o uchylenie uchwały, w którym powód domagał się stwierdzenia nieważności zaskarżonej uchwały.

Zasadniczo powództwo ewentualne powinno być oceniane przez Sąd dopiero wówczas, gdy powództwo zasadnicze nie zasługiwało na uwzględnienie. Żądanie ewentualne nie jest bowiem żądaniem samodzielnym, a jego byt zależny jest od żądania zasadniczego. Sąd bowiem orzeka o żądaniu ewentualnym tylko wówczas, gdy oddali żądanie zgłoszone na pierwszym miejscu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2003 r., V CK 239/02, Legalis nr 222854; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 9 czerwca 2016 r., I ACa 148/16, Legalis nr 1508859).

W niniejszej sprawie należy jednak zauważyć, że powód podnosił kwestię nieważności zaskarżonej uchwały z powodu sprzeczności jej z prawem. Nieważność uchwały z powodu sprzeczności jej z prawem ma zaś charakter wyprzedzający w stosunku do przesłanek warunkujących ewentualne uchylenie uchwały i stąd też nieważność uchwały powinna być

brana pod uwagę w pierwszej kolejności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 marca 2014 r., I ACa 44/14, Legalis nr 992945).

Podkreślić należy, że skuteczne postawienie zarzutu nieważności uchwały z powodu sprzeczności jej z prawem wymaga wskazania bezwzględnie obowiązującego przepisu ustawy, który zostałby naruszony w związku z powzięciem uchwały. Sam przepis art. 42 § 2 ustawy - Prawo spółdzielcze nie stanowi jednak samodzielnej podstawy uprawniającej do stwierdzenia nieważności uchwały. Przepis ten stanowi bowiem, że uchwała Walnego Zgromadzenia sprzeczna z prawem jest nieważna. Zatem obowiązkiem powoda było wskazanie, jakie przepisy prawa narusza kwestionowana uchwała. Oznacza to, że aby skutecznie skorzystać z tego uprawnienia należy wskazać konkretny przepis ustawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie I ACa 44/14 Legalis nr 992945).

W sprawie niniejszej powód nie wskazał, który przepis prawa – w jego mniemaniu - zaskarżona uchwała narusza. Uzasadniając swoje żądanie powód jedynie ogólnikowo zasygnalizował bowiem, że zaskarżona uchwała stoi w sprzeczności z przepisami prawa albowiem żaden przepis nie zezwala na zawieszenie wypłaty zaliczki. Tak przedstawiona argumentacja na uwzględnienie nie zasługiwała. W myśl zasady quod lege non prohibitum, licitum est (czego prawo nie zakazuje, jest dozwolone), nie sposób bowiem przyjąć, iż skoro żaden przepis prawa nie przewiduje możliwości zawieszenia uchwały Walnego Zgromadzenia spółdzielni w przedmiocie wypłaty zaliczki, to uchwała ta jest sprzeczna z prawem. Ponadto jeszcze raz podkreślić trzeba, że skoro powód uważał, że sporna uchwała pozostaje w sprzeczności z obowiązującymi przepisami, to przepisy te winien był wskazać, tak aby Sąd mógł dokonać kontroli tejże uchwały w aspekcie owych przepisów. Tego zaś bezspornie nie uczynił. Mając powyższego na uwadze, zdaniem Sądu, zaskarżona uchwała nie jest sprzeczna z prawem i nie zachodzą przesłanki ustalenia jej nieważności.

W ocenie Sądu, na uwzględnienie zasługiwało natomiast powództwo w zakresie żądania uchylecia uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia pozwanej Spółdzielni z dnia 4 lutego 2017 r. Uchwała ta bowiem godzi w interes powoda jako członka Spółdzielni.

Zgodnie z treścią art. 42§1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – prawo spółdzielcze (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 1443 z późn. zm.) uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy. Uchwały walnego zgromadzenia sprzeczne z prawem są jednak dotknięte sankcją bezwzględnej nieważności i mogą być kwestionowane w drodze powództwa o stwierdzenie nieważności (art. 42§2 prawa spółdzielczego w zw. z art. 189 kpc). Natomiast uchwały walnego zgromadzenia sprzeczne z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godzące w interesy spółdzielni albo mające na celu pokrzywdzenie jej członka są dotknięte sankcją nieważności względnej i mogą być kwestionowane w drodze powództwa o ich uchylenie (art. 42§3 prawa spółdzielczego). Powództwo takie winno być wniesione w ciągu 6 tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia; jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania – w ciągu 6 tygodni od dnia powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia (art. 42§6 prawa spółdzielczego). Przy czym sąd może nie uwzględnić upływu powyższego terminu, jeżeli utrzymanie uchwały walnego zgromadzenia w mocy wywołałoby dla członka szczególnie dotkliwe skutki, a opóźnienie w zaskarżeniu tej uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne (art. 42§8 prawa spółdzielczego).

Jako że pozew w sprawie niniejszej do Sądu wpłynął w dniu 1 marca 2017 r., uznać należało, że powództwo o uchylenie uchwały nr (...) podjętej na Walnym Zgromadzeniu Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. w likwidacji w dniu 4 lutego 2017 r. wywiedzione zostało przez powoda z zachowaniem terminu wskazanego w art. 42 § 6 Prawa Spółdzielczego.

Dokonując oceny zasadności żądania roszczenia powoda, za niewątpliwe przyjąć należało, że pomiędzy stronami niniejszego postępowania istnieje spór dotyczący odpowiedzialności odszkodowawczej powoda względem pozwanej Spółdzielni i roszczeń powoda względem tejże Spółdzielni. Na tle tego sporu toczyło i toczy się szereg spraw sądowych. Istniejący pomiędzy stronami postępowania spór nie może jednak, w ocenie Sądu, przenosić się na pozycję powoda

jako członka pozwanej Spółdzielni i prowadzić do jego pokrzywdzenia. Prawa wszystkich członków spółdzielni wynikające z członkostwa w spółdzielni są bowiem równe (art. 18 ust. 1 prawa spółdzielczego).

Jak słusznie podniosła strona powodowa dotychczas nie zapadł prawomocny wyrok skazujący powoda za spowodowanie szkody na rzecz Spółdzielni. Na chwilę obecną – zważywszy na obowiązującą w prawie karnym zasadę niewinności – nie sposób więc przyjąć, by odpowiedzialność karna powoda za spowodowanie takiej szkody przesądzona została. Trzeba też mieć na względzie, że roszczeniu pozwanej Spółdzielni w postępowaniu karnym udzielono zabezpieczenia poprzez zajęcie składnika majątku powoda o znacznej wartości. Jeśli strona pozwana uważa, że zabezpieczenie to nie jest wystarczające, to może w toczącym się postępowaniu karnym wnioskować o zmianę tego zabezpieczenia poprzez zajęcie innych aniżeli już zajęty ciągnik składników majątku powoda. Z wyjaśnień powoda niekwestionowanych przez stronę pozwaną wynika przy tym, że majątek powoda jest znaczny – obejmuje on nieruchomości, inwentarz żywy, maszyny rolnicze i wreszcie także roszczenie o wypłatę zaliczki, zawieszona zaskarżoną uchwałą. Zakres zabezpieczenia niezbędnego na pokrycie ewentualnych roszczeń Spółdzielni nie może być jednak oceniany w oderwaniu od toczącego się postępowania karnego. Oceny takiej dokonywać może jednak, zdaniem Sądu, jedynie organ prowadzący takie postępowanie, tj. Sąd Rejonowy w Augustowie Zamiejscowy Wydział w S., przed którym sprawa karna przeciwko powodowi się toczy (art. 291 kpk). Podejmując zaskarżoną pozewem uchwałę pozwana Spółdzielnia weszła w kompetencję tego organu i de facto zastosowała pozakodeksowy sposób zabezpieczenia swoich roszczeń. Podkreślić przy tym godzi się, że na obecnym etapie postępowania karnego toczącego się przeciwko powodowi, są to roszczenia li tylko ewentualne, hipotetyczne. Jak już bowiem wspomniano wcześniej, wyrok karny przeciwko powodowi, stwierdzający jego odpowiedzialność karną i – w konsekwencji – odszkodowawczą wobec pozwanej Spółdzielni – póki co – nie zapadł.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że skutek zaskarżonej pozewem uchwały jest taki, iż środki pieniężne, które powinny być wypłacone powodowi w oparciu o uchwałę nr (...) w sprawie wypłat zaliczek na rzecz członków Spółdzielni na poczet podziału pozostałego majątku, znajdują się w dyspozycji pozwanej Spółdzielni (jak wynika z wyjaśnień likwidatora pozwanej Spółdzielni, przechowywane są one na rachunku pozwanej Spółdzielni bez osobnego oprocentowania). Zdaniem Sądu powyższe godzi w interes powoda jako członka Spółdzielni. Podczas gdy inni członkowie tejże Spółdzielni zaliczkę przypadającą im na podstawie uchwały n (...) otrzymali, powód z należnych mu środków pieniężnych, do czasu zakończenia się postępowania karnego przeciwko niemu prowadzonemu, korzystać nie może. Czasu trwania tego postępowania nie sposób zaś przewidzieć. Co więcej, jeśli proces karny toczący się przeciwko powodowi i stanowiący podstawę zawieszenia zaliczki zakończy się uniewinnieniem powoda, do wypłaty powodowi przypadnie jedynie „czysta” suma zaliczki. Jeszcze raz przypomnieć bowiem należy, że z wyjaśnień likwidatora pozwanej Spółdzielni wynikało, iż kwota owej zaliczki ulokowana jest na rachunku bankowym Spółdzielni i nie jest w żaden sposób oprocentowana.

Uwzględniając wszystko powyższe, zdaniem Sądu, przyjąć należało, że zaskarżona przez powoda uchwała miała na celu jego pokrzywdzenie jako członka Spółdzielni. Stąd też orzeczono jak w pkt I wyroku.

O kosztach procesu orzeczono z mocy przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik w sprawie, zasądzając je od pozwanej Spółdzielni na rzecz powoda, który wygrał spór w całości. Na poniesione przez powoda koszty procesu w łącznej kwocie 577,00 zł, złożyły się pozycje następujące: wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 360,00 zł, określone na podstawie § 8 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz 1800 z późn. zm.), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł oraz opłata sądowa od pozwu w kwocie 200,00 zł.

SSO Aneta Ineza Sztukowska